

บทที่ 4

แนวทางของประเทศไทยในการดำเนินการกับการสนับสนุนทางการเงิน แก่การก่อการร้าย

ตามที่ได้ศึกษาถึงความหมาย รูปแบบ และแนวคิดในเรื่องการก่อการร้าย รวมทั้งมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่จะนำไปใช้ในการสนับสนุนทางการเงินกับการก่อการร้ายไม่ว่าจะเป็นแนวทางขององค์กรในระดับสากล หรือตัวอย่างของประเทศที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำในเรื่องการต่อต้านการฟอกเงินและการต่อต้านการก่อการร้ายอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลียในบทก่อนหน้านี้แล้ว ในบทนี้จะได้ทำการศึกษาถึงแนวทางในการดำเนินการกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ จากการใช้มาตรการตามกฎหมายของประเทศไทยด้วย

ในเบื้องต้นนี้เนื่องจากเหตุผลและรูปแบบของการก่อการร้ายในแต่ละรัฐนั้นมีความแตกต่างกัน จึงจะขอเสนอถึงความเป็นมาและแนวคิดรวมทั้งรูปแบบของการก่อการร้ายในประเทศไทย รวมทั้งรูปแบบการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายในประเทศไทย ดังนี้

4.1. ความเป็นมาขององค์การลัทธิก่อการร้ายในประเทศไทย

แนวคิดในการแบ่งแยกดินแดน 3 จังหวัดของประเทศไทย คือ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาสได้เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2444 เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากเดิมที่ให้แต่ละหัวเมืองมีอำนาจปกครองตนเอง กลายเป็นการนำระบบเทศาภิบาลเข้ามาใช้ตาม พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ทำให้อำนาจในการปกครองตนเองของแต่ละหัวเมืองถูกลดทอนลงไป เพราะรัฐบาลส่วนกลางได้ส่งข้าหลวงจากส่วนกลางมาดำเนินการปกครองให้ ดังนั้น เจ้าพระยาเมืองโดยเฉพาะเจ้าผู้

ครองเมืองปัตตานีในสมัยนั้นไม่พอใจมาก จึงเริ่มมีแนวคิดที่จะแบ่งแยกดินแดนออกมา ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2482-2486 รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงครามได้รณรงค์ให้ชาวไทยมุสลิมสวมหมวก นุ่งกางเกง เหมือนชาวไทยทั่วไปจึงทำให้ชาวไทยมุสลิมไม่พอใจเป็นอันมาก โดยรู้สึกว่าคุณไม่ได้รับความเป็นธรรมจากรัฐบาลไทย และความรู้สึกว่าตนมิได้เป็นคนไทยจึงได้เกิดขึ้นจนมีการกระทบกระทั่งระหว่างชาวไทยมุสลิมกับชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมจึงได้รวมตัวกันเป็นขบวนการเพื่อต่อต้านรัฐบาลและจัดตั้งกลุ่มก่อการร้ายจำนวน 3 กลุ่ม คือ

1. ขบวนการปลดปล่อยประชาชาติปัตตานี (B.N.P: BARISAN NATIONAL PATTANI)
2. แนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติปัตตานี(B.R.P: BARISAN REVOLUTION NATIONAL)
3. พูโล (P.U.L.O: PATTANI United Liberation Organization)

(1) ขบวนการปลดปล่อยประชาชาติ (B.N.P)

ขบวนการปลดปล่อยประชาชาติปัตตานี เป็นขบวนการแรกที่มีประวัติศาสตร์นานที่สุด ซึ่งแกนนำของขบวนการ คือทนายทอดีตพระยาเมืองต่างๆที่สูญเสียอำนาจ หัวหน้าคนแรกของขบวนการ คือ นายตวนกู มะไฮยิดดิน เสียชีวิตเมื่อ พ.ศ. 2496 และได้นายตวนกูยะลา นาแซ หรือ นายอดุลย์ ณ สายบุรี รับช่วงดำเนินการต่อทางอุดมการณ์ เมื่อนายตวนกูยะลา นาแซ ได้เสียชีวิตลงเมื่อ พ.ศ. 2520 ตำแหน่งหัวหน้าขบวนการจึงตกแก่ พ.ต. ตวนกู มามูสุไลมาน นายทหารมาเลเซีย นอกราชการ ลูกชายนายตวนกู มะไฮยิดดิน หัวหน้าขบวนการคนแรก ตั้งสำนักงานอยู่ที่บ้านกำปงปาเส ปูเต๊ะโคดาบารู รัฐกลันตัน มาเลเซีย พ.ต. ตวนกู มามูสุไลมาน เป็นเลขาธิการกลุ่ม มีนายเปาะเยะตือระ เป็นหัวหน้ากองกำลังติดอาวุธ มีอุดมคติและจุดมุ่งหมายของขบวนการ คือ ต้องการแบ่งแยกดินแดนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ออกเป็นอิสระ สถาปนาการปกครองในรูปแบบสาธารณรัฐปัตตานี นิยมในลัทธิศาสนาอิสลาม เริ่มปฏิบัติการทางด้านทหารในบริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งสามจังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส มีกองกำลังติดอาวุธจำนวนเล็กน้อย ในด้านความเกี่ยวพันในระหว่างประเทศนั้น เนื่องจากหัวหน้าของขบวนการคนแรกมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสุลต่านในมาเลเซีย ทำให้การจัดองค์กรหรือขบวนการได้รับการสนับสนุนจากประเทศมาเลเซีย

(2) แนวร่วมปฏิบัติแห่งปัตตานี (B.R.P)

ขบวนการนี้ได้รับอิทธิพลทางความคิดมาจากประเทศมาเลเซีย ก่อตั้งเป็นขบวนการเมื่อ 13 มีนาคม 2502 โดยชาวมาเลเซียจาก 2 พรรคคือพรรค PAS และพรรค BARISAN SOCIALISM หะยีสุหลง โต๊ะมีนา เป็นผู้รับเอาความคิดนี้มาเผยแพร่จนได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาแห่งขบวนการกู้เอกราชประชาชนปัตตานี” และถือเอา 10 ตุลาคม 2511 เป็นวันจัดตั้งกองกำลังและเป็นวันกำเนิดขบวนการแนวร่วมปฏิบัติแห่งปัตตานี (B.R.N.) มีนายหะยี อับดุลการิม หรือกาเร็ง บินอัลซัน เป็นเลขาธิการของขบวนการ สำหรับอุดมคติและจุดมุ่งหมายของขบวนการนั้น ต้องการแบ่งแยกดินแดน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และสงขลาบางส่วนจัดตั้งเป็นสาธารณรัฐอิสลามปัตตานีทำให้ปัตตานีเป็นรัฐของชาวมุสลิมโดยแท้จริง แต่ความเคลื่อนไหวเริ่มลดบทบาทลง เนื่องมาจากการที่รัฐบาลไทยใช้การปฏิบัติการทางการเมืองนำทางด้านการทหาร เป็นผลทำให้สมาชิกของขบวนการเหล่านี้ออกมาจับอาวุธกับทางการจนมีสมาชิกลดน้อยลง แต่ยังคงเคลื่อนไหวอยู่ในลักษณะเข้าปฏิบัติการทางจิตวิทยา เผยแพร่ความคิดของอุดมการณ์เพื่อหาสมาชิกเพิ่มเติมทดแทนสมาชิกที่ออกมาจับอาวุธต่อทางการไทย สำหรับความเกี่ยวพันในระดับระหว่างประเทศนั้น ขบวนการแนวร่วมปฏิบัติปัตตานีนี้มีความสัมพันธ์กับกลุ่มคนในประเทศใกล้เคียงกับไทย ทำให้การดำเนินงานขอรับความสนับสนุนจากต่างประเทศทางการเงินและกำลังอาวุธทำได้ง่ายขึ้น และทางการไทยยังเชื่อว่าสมาชิกของขบวนการนี้ ได้รับความสนับสนุนฝักใฝ่กบฏทางด้านก่อการร้ายจากประเทศลิเบียและซีเรีย ทำให้สมาชิกของขบวนการมีศักยภาพทางทหารสูง เมื่อเปรียบเทียบกับขบวนการอื่นๆ และขบวนการนี้มักจะปฏิบัติการได้ผล จะเห็นได้ว่าการดักข่มโจมตีเจ้าหน้าที่ของฝ่ายรัฐบาลเป็นบางครั้งบางคราว ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยบาดเจ็บล้มตายอยู่เสมอ สร้างอิทธิพลความกลัวให้เกิดขึ้นกับประชาชนได้ระดับหนึ่ง

(3) องค์การสหปัตตานีเสรีหรือองค์การปลดปล่อยปัตตานี (PATTANI UNITED LIBERATION ORGANIZATION-P.U.L.O.)

ความเป็นมาขององค์การเกิดจากคนที่เคยซึกโยอยู่เบื้องหลังกลุ่มพิทักษ์ประชาชน เริ่มก่อตัวเมื่อ 22 มีนาคม 2511 และเริ่มลงมือปฏิบัติการด้วยอาวุธ เมื่อครั้งการประท้วงใหญ่ในปัตตานี ในปี 2518 มีอุดมคติหรือจุดมุ่งหมายต้องการปลดปล่อยจังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และพื้นที่ในจังหวัดสงขลาบางส่วนออกจากการปกครองของรัฐบาลไทย แล้วสถาปนาการปกครองแบบสาธารณรัฐขึ้น

โดยนิยมในลัทธิศาสนาอิสลาม องค์การนี้มักปฏิบัติการด้วยการดักข่มโจมตีเจ้าหน้าที่หรือประชาชนไทยพุทธเป็นหลัก เชื่อว่าการเผาโรงเรียนและอาคารซึ่งเกิดขึ้น 6 ครั้ง ใน 3 วัน เมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2531 นั้น เป็นการกระทำของขบวนการฟูโลและกลุ่ม B.R.N. เพื่อที่จะเรียกร้องความสนใจจากต่างประเทศในการหาผู้สนับสนุนทางการเงิน และอาวุธจากต่างประเทศ ในด้านความเกี่ยวพันในระดับระหว่างประเทศนั้น ขบวนการฟูโลนี้มีหัวหน้ากลุ่ม คือ นายตวนกู ปีรอ ซึ่งแต่เดิมใช้นามสกุล “ณ วังคราม” มีสถานที่ตั้งขบวนการอยู่ที่ประเทศในตะวันออกกลาง และยังมีสำนักงานสาขาตั้งตัวแทนอยู่ทั่วไปในหลายประเทศ ทั้งตะวันออกกลางและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด การหาสมาชิกของกลุ่มนี้ใช้วิธีการชักจูงผู้นำท้องถิ่นสองจังหวัด คือ ยะลา นราธิวาส ไปปลุกปั่นแนวความคิดให้เกิดการสนับสนุนขบวนการ¹

เมื่อได้ทราบถึงความเป็นมาของความเป็นมาขององค์การลัทธิก่อการร้ายในประเทศไทยแล้วต่อไปจะได้ทำการศึกษาถึงโครงสร้างการฟอกเงินขององค์กรก่อการร้ายและรูปแบบการฟอกเงินขององค์กรก่อการร้ายในประเทศไทยซึ่งต้องศึกษาเพื่อช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการก่อการร้ายในประเทศไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4.2 ความสัมพันธ์ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับลักษณะความผิดที่ถือว่าเป็นการก่อการร้าย

การก่อการร้ายไม่ว่าจะเป็นการก่อการร้ายระหว่างประเทศหรือการก่อการร้ายภายในประเทศก็ตาม ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สินของเหยื่อผู้ถูกกระทำ ดังนั้น การใช้มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นจึงถือได้ว่าเป็นมาตรการที่ช่วยตัดช่องทางทางการเงินที่จะใช้ในการกระทำความผิดซึ่งอาจเป็นเงินที่ได้มาอย่างถูกกฎหมายหรืออาจเป็นเงินที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมายก็ตาม และเงินที่ได้จากการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการก่อการร้าย รัฐจึงต้องใช้มาตรการตามกฎหมายฟอกเงินเพื่อช่วยระงับไม่ให้มีการขยายองค์กรของกลุ่มก่อการร้าย และเพื่อควบคุมการหมุนเวียนของเงินนอกระบบประเภทนี้มิให้ไปใช้สนับสนุนการกระทำความผิดประเภทอื่นอีก

¹ พงศธร บุญอารีย์, ลัทธิการก่อการร้ายและสงครามเพื่อความยุติธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 1 (นนทบุรี: บริษัทพีทีทีจี เจริญ, 2547), หน้า 43-47

จากการศึกษาพบว่าองค์กรก่อการร้ายในประเทศไทยนั้น ใช้เงินเป็นส่วนหนึ่งเพื่อการสร้างแรงจูงใจในการดำเนินการในเหตุการณ์ต่างๆ แตกต่างกันไป ซึ่งอาจมีขนาดของเงินทุนในการดำเนินงานของกระบวนการก่อการร้ายในประเทศไทยที่สามารถแบ่งออกได้ดังนี้²

1. ในองค์กรขนาดปานกลางถึงใหญ่ โดยรวมทั้ง บริษัท ห้างร้าน มูลนิธิ หรือ สหกรณ์ขนาดใหญ่ จะมีเงินทุนหมุนเวียนอย่างต่ำเป็นตัวเลขหลักหลัก นอกจากนี่ยังมีเงินบริจาคต่างๆ ทั้งจากในและนอกประเทศ ทั้งที่มาจากรายได้ของบุคคล(ประมาณ 2.5% ของรายได้) หรือในรูปแบบของเงินอุดหนุนต่างๆ ที่รัฐไหลและถูกนำมาใช้ในกิจกรรมก่อการร้าย ทั้งนี้เงินบริจาคที่ถูกต้องตามกฎหมายในแต่ละปีที่มาจากต่างประเทศเพื่อกิจกรรมต่างๆมีอยู่ประมาณปีละ 598 ล้านบาท ในบางกรณีเงินบริจาคที่ถูกต้องตามกฎหมายให้กับองค์กรเดียวเป็นเวลาหลายปีมียอดเงินรวมสูงถึง 300 ล้านบาท

2. ในองค์กรขนาดเล็กถึงปานกลาง จะมีเงินหมุนเวียนเป็นตัวเลขหลักหลักกองทุนต่างๆ ระดับหมู่บ้านและตำบล ทุนจะอยู่ที่ประมาณห้าถึงหกหลักขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกแต่ละพื้นที่ ในพื้นที่ที่เชื่อกันว่าเกี่ยวข้องกับขบวนการก่อการร้าย มีเงินหมุนเวียนในแต่ละกองทุนหลายแสนบาท มีการปันผลให้สมาชิกรายปีคนละ 500 - 1,000 บาท มีรายได้จากการขายยางพาราและน้ำมันเดือนละหลายหมื่นบาท เป็นต้น ซึ่งรายได้เหล่านี้เมื่อรวมกันในพื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหวของขบวนการก่อการร้ายจำนวนหลายร้อยคนแล้ว รวมทั้งกลุ่มแนวร่วมต่างๆอีกเป็นจำนวนมาก สามารถเห็นถึงที่มาของค่าใช้จ่ายในเรื่องเสบียง การจัดหาอาวุธและกิจกรรมอื่นๆ

3. ในส่วนของขบวนการค้าของเถื่อนต่างๆรวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ นั้น คาดว่าจะมีตัวเลขที่สูงกว่ากิจกรรมธุรกิจผิดกฎหมายและการฟอกเงินในท้องถิ่น

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบได้ว่ามีการหมุนเวียนของเงินจำนวนสูงในวงจรขององค์กรก่อการร้ายในประเทศไทย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องนำมามาตรการตามกฎหมายฟอกเงินคือการยึดอายัดและริบทรัพย์สินมาใช้เพื่อสกัดกั้นการหมุนเวียนของเงินเหล่านี้

² ปณิธาน วัฒนายากร, เอกสารประกอบการสัมมนาหัวข้อกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับการก่อการร้าย, หน้า 18

4.2.1 โครงสร้างการฟอกเงินของขบวนการก่อการร้ายในประเทศไทย

ลักษณะของโครงสร้างการฟอกเงินของขบวนการก่อการร้ายของประเทศไทยนั้น มีลักษณะที่ซับซ้อน ซึ่งอาจแบ่งออกได้ดังนี้³

4.2.1.1 ใช้โครงสร้างธุรกรรมและการค้าที่ถูกกฎหมาย เช่น การจัดตั้งร้านค้า ห้างหุ้นส่วน บริษัทเพื่อประกอบกิจการที่ถูกกฎหมายบังหน้า

4.2.1.2 ใช้โครงสร้างของมูลนิธิ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ชุมชน และกองทุนพึ่งพาตนเอง หรือองค์กรที่คล้ายกัน

4.2.1.3 ใช้กิจกรรมหรือโครงสร้างของสถาบันทางศาสนา เช่น โรงเรียนสอนศาสนา หรืออื่นๆ

ทั้งนี้ เจ้าของกิจการหรือผู้นำองค์กรข้างต้นอาจมีส่วนรู้เห็น สนับสนุน ส่งเสริม ปิดบัง หรืออาจไม่รับรู้เลยก็ตาม

4.2.2 รูปแบบการฟอกเงินของขบวนการก่อการร้ายในประเทศไทย

รูปแบบของการกระทำกิจกรรมเพื่อฟอกเงินของกระบวนการก่อการร้าย อาจแบ่งออกได้ดังนี้⁴

4.2.2.1 กิจกรรมทางธุรกิจถูกกฎหมาย ซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อบังหน้า ซึ่งมุ่งเน้นการทำธุรกิจที่ต้องใช้เงินสดหมุนเวียนในธุรกิจดังกล่าว โดยเบื้องหลังของการทำธุรกิจนั้นเพื่อแอบแฝงการฟอกเงินและการทำธุรกิจผิดกฎหมายควบคู่กันไป

4.2.2.2 กิจกรรมสะสมทุนในรูปแบบสหกรณ์หรือคล้ายสหกรณ์ โดยมีการระดมทุนจากการบริจาคทั้งในและนอกประเทศ การรวบรวมเก็บค่าหุ้นเพื่อนำไปสะสมเป็นกองทุนในการดำเนิน

³ ปณิธาน วัฒนาษากร, เอกสารประกอบการสัมมนาหัวข้อกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับการก่อการร้าย, หน้า 18-19

⁴ เรื่องเดียวกัน

กิจกรรมการค้าและหากำไรเข้ากองทุนเพื่อปันผลให้สมาชิก เงินส่วนหนึ่งที่ได้จะนำไปลงทุนต่อหรือสะสมในธนาคาร แต่บางส่วนจะถูกนำไปสนับสนุนกิจกรรมของขบวนการก่อการร้ายในท้องถิ่น

4.2.2.3 กิจกรรมแอบแฝงกิจกรรมทางศาสนา โดยมีการรวบรวมเงินบริจาคทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งแหล่งเงินทุนมาจากทั้งตะวันออกกลางและแหล่งอื่น รวมทั้งเงินสนับสนุนจากรัฐบาล ซึ่งถือว่าเป็นเงินถูกกฎหมาย แต่มีการลักลอบนำเงินไปใช้สำหรับกิจกรรมของการก่อการร้าย

4.2.2.4 กิจกรรมที่ผิดกฎหมาย เช่น การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธเถื่อน การค้าโสเภณี เป็นต้น

เมื่อได้ทราบถึงโครงสร้างและรูปแบบของการฟอกเงินขององค์กรก่อการร้ายในประเทศไทยแล้ว หัวข้อต่อไปที่จะทำการศึกษาคือมาตรการทางกฎหมายที่ประเทศไทยใช้ต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินกับการก่อการร้าย ซึ่งรายละเอียดการศึกษาปรากฏ ดังนี้

4.3 มาตรการที่สำคัญของประเทศไทยเพื่อต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินกับการก่อการร้าย

4.3.1 การติดตามร่องรอยทางการเงินขององค์กรก่อการร้าย

การติดตามร่องรอยทางการเงินขององค์กรก่อการร้ายนั้น เป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากองค์กรก่อการร้ายนั้นโดยลักษณะของการกระทำความผิดนั้นมีได้ก่อให้เกิดรายได้เหมือนกับประกอบอาชญากรรมประเภทอื่น และยังเป็นการกระทำความผิดที่จำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมากในการกระทำการก่อการร้ายในการระดมพล การซื้ออาวุธ การเลี้ยงชีพของบุคคลที่เข้าร่วมกลุ่มก่อการร้ายและครอบครัวของคนเหล่านั้น นอกจากนี้ต้องอาศัยเงินจำนวนมากในการจูงใจให้คนกระทำการก่อการร้าย ดังนั้น จึงมักจะมีวิธีการในการเคลื่อนย้ายเงินทุนทั้งจากแหล่งเงินที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมาย เช่น เงินจากกระบวนการค้ายาเสพติด การลักลอบค้าอาวุธเถื่อนหรือเงินจากการค้ำมนุษย์ หรือเงินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การบริจาคเงินเข้าองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร เช่น มูลนิธิ, สมาคม, องค์กรทางศาสนา หรือ NGO ที่มีไว้วัตถุประสงค์ในการกุศล เป็นต้น ทั้งนี้ การพิสูจน์ว่าเงินดังกล่าวนี้เป็นเงินที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการก่อการร้ายหรือไม่ และการพิสูจน์ถึงเจตนาของการนำเงินหรือทรัพย์สินไปใช้ในกิจการของการก่อการร้ายนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะโดย

ลักษณะของการนำเงินไปใช้ในองค์กรก่อการร้ายนั้น เงินที่ได้รับมาจากการสนับสนุนนั้นมักจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่หนึ่งเพื่อใช้สนับสนุนการก่อการร้ายโดยตรง และอีกส่วนหนึ่งนั้นเพื่อการลงทุนในกิจการต่าง ๆ เพื่อจะนำเอาดอกผลที่เกิดจากกิจการนั้นไปใช้สนับสนุนการก่อการร้ายในภายหลัง ดังนั้นการติดตามร่องรอยทางการเงินขององค์กรก่อการร้ายจึงจำเป็นต้องอาศัยมาตรการกฎหมายที่รัดกุมอย่างยิ่งในอันที่จะจัดการกับองค์กรก่อการร้ายอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกัน มาตรการดังกล่าวต้องไม่กระทบต่อสิทธิของผู้ที่กระทำการโดยสุจริตด้วยเช่นกัน

เมื่อพิจารณาถึงมาตรการในการติดตามร่องรอยทางการเงินกับองค์กรก่อการร้ายแล้ว ต้องพิจารณาถึงองค์กรที่ทำหน้าที่ในการติดตามร่องรอยทางการเงินดังกล่าวด้วย ในเรื่องนี้ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 13 ว่า

“เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันทางการเงิน ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็น

- (1) ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง
  - (2) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือ
  - (3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็ นธุรกรรมตาม (1) หรือ (2) หรือไม่ก็ตาม
- ในกรณีที่น่าสงสัยว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่สถาบันการเงินได้รายงานไปแล้ว ให้สถาบันการเงินรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า”

นอกจากนี้ในมาตรา 15 และมาตรา 16 ยังได้กำหนดให้สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายทุน มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้สามารถพิสูจน์ทราบถึงแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ที่นำมาใช้ประกอบธุรกรรม ทำให้การติดตามและตรวจสอบการฟอกเงินเป็นไปได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังทราบถึงความเคลื่อนไหวของกระแสเงินตราภายในประเทศและเงินตราที่ไหลเวียนโดยการนำเข้าหรือส่งออกนอกประเทศอีกด้วย

การใช้มาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการติดตามร่องรอยทางการเงินขององค์กรก่อการร้ายนั้น โดยหลักการแล้วสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)จะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษาและวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้รับจากสถาบันทางการเงิน หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าการกระทำตามความผิดมูลฐานของกฎหมายฉบับนี้ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็จะรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไป ซึ่งอำนาจของ ปปง.นั้นค่อนข้างจะสมบูรณ์ในการดำเนินการติดตามร่องรอย เพราะจะเป็นผู้มีอำนาจตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูลจนถึงการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ซึ่งอำนาจตรงนี้ เมื่อเทียบกับหน่วยงานกลางของรัฐอื่นที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น AUSTRAC ของประเทศออสเตรเลียซึ่งถึงแม้จะมีหน้าที่คล้ายคลึงกับปปง. ในเรื่องของการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากสถาบันการเงินหรือหน่วยงานอื่นที่กฎหมายกำหนดก็ตาม แต่เมื่อพบว่ามีกระทำความผิดเกิดขึ้นตามความผิดมูลฐานแล้วต้องส่งเรื่องต่อไปยังเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจต่อไป ไม่สามารถดำเนินการทางคดีได้เหมือนกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทย

นอกเหนือจากการที่กฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายทุน มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว ยังมีมาตรการทางกฎหมายอีกหนึ่งฉบับที่จะช่วยให้มีการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะช่วยสนับสนุนในการทำงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 เป็นมาตรการทางกฎหมายที่ช่วยสำหรับการควบคุมทางการเงินขององค์กรก่อการร้าย ดังพอจะสรุปสาระสำคัญของมาตรการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้ดังนี้

พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 นั้นเดิมเป็นมาตรการของรัฐในการควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินตราทั้งที่นำเข้ามาในประเทศและการนำออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งก่อให้เกิดความไม่สะดวกต่อนักลงทุนชาวต่างชาติที่จะเข้ามาทำธุรกิจในประเทศไทยและจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนเงินตราจำนวนมากเพื่อการลงทุน ในขณะที่ประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจในประเทศและต้องการเงินลงทุนจากต่างชาติ ดังนั้นเมื่อประเทศไทยมีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นและมีความมั่นคงจนมีเงินสำรองระหว่างประเทศสูงขึ้นแล้ว จึงได้มีการเปิดเสรีทางการเงินเพื่อลดผลกระทบ

ที่ใช้ในการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา โดยการยกเลิกข้อห้ามสำหรับการนำเงินเข้าส่งออกเงินตราต่างประเทศไปยังต่างประเทศ ชาวต่างชาติจึงสามารถนำเงินตราของต่างประเทศเข้าออกประเทศไทย เพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจได้ แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีการควบคุมการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่อยู่ภายในประเทศเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุมการเงินของประเทศให้อยู่ในเกณฑ์ที่สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ

การผ่อนปรนการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินของพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 นั้น แม้จะก่อให้เกิดสภาพคล่องในทางเศรษฐกิจของประเทศก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันนั้นก็ก่อให้เกิดช่องทางสำหรับผู้ที่จะลักลอบนำเงินตราเข้ามาในประเทศ หรือ นำเงินตราออกนอกประเทศ เพื่อการกระทำผิดกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การนำเงินเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อสนับสนุนการก่อการร้าย การค้ายาเสพติด หรือเพื่อนำมาฟอกเงินแล้วจึงเคลื่อนย้ายออกนอกราชอาณาจักรในภายหลัง จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขบทบัญญัติบางมาตราเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินตราออกนอกประเทศ และได้มีการแก้ไขในมาตรา 8 ทวิของพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 โดยให้เงินตราเป็นของที่ต้องตรวจสอบตามกฎหมายศุลกากร และเป็นของที่อาจถูกริบได้ตามกฎหมายศุลกากร เพื่อแก้ปัญหาในการที่มาตรการตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 ไม่สามารถริบเงินตราที่เกี่ยวข้องกับการค้าเงินเถื่อนได้ ดังนั้นพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 ภายหลังจากการแก้ไขเพิ่มเติมแล้วนั้นจึงมุ่งที่จะใช้กักระเบียบวิธีการโอนเงินจากประเทศไทยไปยังต่างประเทศ และการโอนเงินจากต่างประเทศเข้ามายังประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นไปด้วยเหตุผลใดก็ตาม และยังรวมถึงการโอนเงินระหว่างประเทศโดยผ่านธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินในระบบอื่นด้วย เพื่อเป็นการควบคุมการทำธุรกรรมทางการเงิน หรือการเคลื่อนย้ายเงินที่มีมูลค่ามากกว่าที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจำเป็นต้องขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยถึงแหล่งที่มาและที่ไปของการทำธุรกรรมนั้น ทั้งนี้ถือเป็นมาตรการตรวจสอบมิให้มีการเคลื่อนย้ายเงินเข้า-ออกประเทศเพื่อวัตถุประสงค์ในการกระทำผิดกฎหมาย ดังนั้นหากมีการทำธุรกรรมทางการเงินหรือเคลื่อนย้ายเงินที่หลีกเลี่ยงการขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อวัตถุประสงค์ที่ผิดกฎหมาย

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้วางระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การนำเงินตราเข้าและออกนอกประเทศ ตัวอย่างเช่น

การนำเงินเข้ามาในประเทศนั้นได้มีการกำหนดระยะเวลาในการนำเงินตราเข้ามาแล้วต้องทำการขายหรือฝากกับธนาคารรับอนุญาตที่ตั้งในประเทศไทยภายใน 7 วัน เว้นแต่กลุ่มของบุคคลที่กฎหมายระบุไว้เป็นกรณีพิเศษ เช่น สถานทูตต่างประเทศ และผู้ได้รับเอกสิทธิ์ทางการทูต หรือผู้เชี่ยวชาญในสถาบันระหว่างประเทศ เป็นต้น

การนำเงินสกุลบาทติดตัวออกนอกประเทศจะทำได้ครั้งละไม่เกิน 50,000 บาท เว้นแต่การนำเงินติดตัวไปยังประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย และประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม จะทำได้ครั้งละไม่เกิน 500,000 บาท หากประสงค์จะนำติดตัวออกไปมากกว่าที่กฎหมายกำหนดต้องทำเรื่องขออนุญาตธนาคารแห่งประเทศไทย

สำหรับการนำเงินบาทเข้ามาในประเทศไทยนั้น ไม่มีข้อห้ามในการนำเงินบาท คือสามารถนำเงินบาทเข้ามาในประเทศไทยโดยไม่จำกัดและไม่ต้องห้าม ตามที่บัญญัติไว้ในข้อ 1 แห่งประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ลงวันที่ 1 เมษายน 2534 ส่วนการนำเงินบาทออกนอกประเทศไทย มีกำหนดห้ามไว้ในข้อ 9 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2497) เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีเป็นการทั่วไป หรือได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเป็นการเฉพาะราย นอกจากนี้ ยังได้รับการยกเว้นตามมาตรา 4 (2) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2548 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2497) ข้อ 9 และประกาศเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยน ลงวันที่ 1 เมษายน 2534 ข้อ 2 ประกอบกับประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ลงวันที่ 1 เมษายน 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2537 กำหนดให้สามารถนำเงินบาทออกนอกประเทศไทยได้โดยไม่ต้องขออนุญาต⁵

---

⁵ ศุภสุดา ปิ่นเฟื่อง, “ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขความผิดมูลฐานลักลอบหนีศุลกากร,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2547), หน้า 52-53.

จากหลักเกณฑ์ตามกฎหมายที่กล่าวถึงดังกล่าว เห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นการนำเงินบาทไทยหรือเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยไม่มีข้อจำกัดหรือข้อห้ามแต่อย่างใด ส่วนการนำเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศไทยก็ไม่มีข้อจำกัดหรือข้อห้ามแต่ต้องดำเนินการตามการควบคุมแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ สำหรับการนำเงินบาทออกนอกประเทศนั้น จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีเป็นการทั่วไป หรือได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเป็นการเฉพาะรายเว้นแต่จะเข้าช้อยกเว้นตามที่ระบุไว้ ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงเงินตราต่างประเทศที่บริจาคให้กับองค์กรที่ดำเนินการโดยไม่มุ่งหวังกำไรในประเทศไทยแล้ว ย่อมไม่มีข้อจำกัดหรือข้อห้ามในการนำเข้ามาไม่ว่าจะเป็นเงินบาทหรือเงินตราต่างประเทศสกุลใด อีกทั้งเป็นเงินที่บริจาคเพื่อการกุศลอย่างแท้จริงแล้วจึงไม่ค่อยเข้มงวดในการตรวจสอบมากนัก แม้ว่าเงินบาทหรือเงินตราต่างประเทศจะถือว่าเป็น “ของ” ตามมาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2527 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 จึงไม่อาจนำมาตราการริบทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้

แต่ถ้าหากเป็นกรณีที่กรรมการขององค์กรที่ดำเนินการโดยไม่มุ่งหวังกำไร องค์กรการกุศลต่าง ๆ หรือมูลนิธิ ได้กระทำการเบี่ยงเบนด้วยการนำเงินบริจาคที่ได้รับจากต่างประเทศไปใช้ในทางอื่น ๆ ที่มีชอบโดยไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของผู้บริจาคอย่างแท้จริง ซึ่งกรรมการได้ทำไปเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง หรือผู้อื่น เช่น มีการนำเงินไปซื้อที่พักอาศัย รถยนต์ หรืออาวุธให้ตกเป็นของตนเอง หรือญาติพี่น้อง หรือนำไปเป็นเงินทุนสนับสนุนการก่อการร้าย เป็นต้น อันเป็นการขัดกับวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ดำเนินการโดยไม่มุ่งหวังกำไร จึงไม่น่าจะได้รับการคุ้มครองตาม มาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2527 เมื่อเป็นความผิดตามกฎหมายนี้แล้ว ก็เข้าข่ายความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2409 ซึ่งความผิดดังกล่าวนี้จัดเป็นมูลฐานความผิดตาม มาตรา 3(7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.542 ทำให้สามารถยึดเงินบริจาคเหล่านี้ได้หากเข้าลักษณะการกระทำประเภทนี้

2. การที่คนไทยจะนำเงินไปเปิดบัญชีในธนาคารต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น

การกำหนดหน้าที่ของผู้ฝากเงินตราต่างประเทศให้แสดงหลักฐานเอกสารแสดงภาระหน้าที่ที่ต้องชำระเงินตราต่างประเทศให้แก่บุคคลในต่างประเทศ ภายในกำหนดระยะเวลา 36 เดือน และได้จำกัดวงเงินการฝากในแต่ละวันไว้ไม่เกิน 2,000 เหรียญสหรัฐ

3. การส่งเงินเพื่อการชำระราคาสินค้าและบริการ ตัวอย่างเช่น

กรณีการส่งเงินตราเข้ามายังประเทศเพื่อการชำระราคาสินค้าที่มีมูลค่าเกินกว่า 500,000 บาท ผู้ส่งออกต้องนำเงินค่าของส่งออกเข้ามาในประเทศทันทีที่ได้รับชำระเงินจากผู้ซื้อในต่างประเทศและต้องไม่เกิน 120 วัน นับแต่วันที่ส่งออกและจะต้องขายหรือฝากเงินตราต่างประเทศนั้นกับธนาคารรับอนุญาตภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้ออกหรือนำเข้า เป็นต้น

4. การโอนเงินเพื่อการลงทุน ตัวอย่างเช่น

ชาวต่างชาติสามารถส่งเงินเข้ามาลงทุนในประเทศไทยได้ไม่จำกัด แต่เงินตราต่างประเทศที่ส่งเข้ามาในประเทศต้องขายหรือฝากกับธนาคารรับอนุญาตภายใน 7 วัน นับแต่วันที่นำเข้า การส่งคืนเงินทุน เงินกู้ รวมทั้งการส่งไปหุ้น ตั๋วสัญญาใช้เงินและตั๋วแลกเงินออกนอกประเทศ เป็นกรณีที่กระทำได้โดยไม่มีข้อจำกัด เป็นต้น

พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดบทลงโทษในกรณีที่บุคคลฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม กฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับหรือจำคุก หรือทั้งปรับทั้งจำ⁶

นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดให้การส่งหรือนำ หรือพยายามส่งหรือนำ หรือช่วยเหลือเกี่ยวข้อง ในการนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ ธนาการบัตรต่างประเทศ หรือหลักทรัพย์ไม่ว่าของไทยหรือต่างประเทศออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย โดยฝ่าฝืนหรือละเลยบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้ถือเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรด้วย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ศุลกากรจึงมีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการศุลกากรในการ ตรวจค้น ยึด และริบของ หรือการจับกุมผู้กระทำความผิด การแสดงเท็จ และการฟ้องร้อง มาบังคับกับบุคคล หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้⁷

⁶ มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485

⁷ มาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดเพิ่มเติม พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527

วัตถุประสงค์ของการกำหนดโทษโดยให้นำกฎหมายว่าด้วยการศุลกากรมาใช้ร่วมด้วยนั้น ก็เพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่ศุลกากรมีอำนาจในการตรวจสอบการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินมีค่าข้ามพรมแดนของประเทศได้ โดยหากพบว่าบุคคลใดมีความน่าสงสัยว่ากำลังจะกระทำการลักลอบนำเงินออกนอกประเทศโดยผิดกฎหมาย เจ้าหน้าที่สามารถเรียกตรวจหาเงินตราที่ผิดกฎหมายหรือวัตถุที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเคลื่อนย้ายเงินโดยผิดกฎหมายได้ ทำให้พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีมาตรการในการตรวจสอบทั้งตามกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน และตามกฎหมายว่าด้วยการศุลกากร

4.3.2 มาตรการในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับองค์การก่อการร้าย

การใช้มาตรการยึด อาัยด์ หรือริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับองค์การก่อการร้ายนั้น ถือเป็นมาตรการสำคัญที่ใช้สำหรับการสกัดกั้นการหมุนเวียนของกองทุนเพื่อใช้ในการก่อการร้าย โดยอาจแยกพิจารณาหลักการยึด อาัยด์ หรือริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและตามประมวลกฎหมายอาญาได้ดังนี้

4.3.2.1 ความหมายของการยึดหรืออาัยด์ทรัพย์สิน

ความหมายของคำว่า “ยึด” นั้น ได้มีแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาอธิบายว่า หมายถึง การเอาทรัพย์สินมาไว้ในความดูแลรักษาของเจ้าพนักงานบังคับคดี ซึ่งจะใช้กับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเท่านั้น

ความหมายของคำว่า “อาัยด์” ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาอธิบายว่า หมายถึง การสั่งให้บุคคลภายนอกมิให้ทำการโอนหรือชำระหนี้แก่ลูกหนี้ในคดี แต่ให้ชำระแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีแทน โดยมักจะใช้กับสิทธิเรียกร้องที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือใช้กับสิทธิที่เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นๆ⁸

⁸ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติสนเทศ, 2544), หน้า 177.

4.3.2.2 แนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเอาไว้ว่า คณะกรรมการธุรกรรมจะตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ดังนี้

(1) รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการธุรกรรมที่กระทำโดยสถาบันการเงินที่ใช้เงินสดหรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไม่ว่าธุรกรรมนั้นจะใช้เงินสดหรือทรัพย์สินเป็นมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงหรือไม่ก็ตาม และรวมถึงการรายงานที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมได้ทำไปแล้วแต่ไม่มีการรายงานตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ และเป็นธุรกรรมที่ต้องรายงานตามหลักเกณฑ์แห่งกฎหมายฉบับนี้ด้วย⁹

(2) รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยสำนักงานที่ดิน หมายถึง รายงานการทำธุรกรรมที่เป็นการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณี และมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรืออสังหาริมทรัพย์นั้นมีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง ยกเว้นจะเป็นการโอนทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมหรือการทำธุรกรรมและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่มีเหตุอันควรสงสัย¹⁰

(3) รายงานและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมโดยผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน หากการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย¹¹

⁹ มาตรา 13-14 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

¹⁰ มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

¹¹ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

(4) รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาโดยทางอื่น นอกจาก การรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

เมื่อได้รับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมข้างต้นแล้ว คณะกรรมการ ธุรกรรมจะทำหน้าที่ตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิด หากคณะกรรมการมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน สำหรับกรณีจำเป็นเร่งด่วนเลขานุการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม¹²

ดังนั้น การที่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวนั้น จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขดังนี้¹³

(1) ทรัพย์สินนั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คือ เป็น เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือ การกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วย ประการใดๆ ซึ่งเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนหรือ ช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือเป็นดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการ กระทำความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือ เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มา จากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน

¹² มาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

¹³ สิหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติสนเทศ, 2544), หน้า 150-151

(2) เมื่อตรวจสอบพบว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว จะต้องมีความเห็นสมควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นด้วย จึงใช้อำนาจในการยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อน

ดังนั้น หากแม้มีความเห็นสมควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใด แต่ทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือในกรณีที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจริง แต่ไม่มีเหตุอันควรเชื่อเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นก็จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวไม่ได้

4.3.2.3 การริบทรัพย์สิน

การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายนั้นอาจแยกได้เป็นการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา และการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังจะพิจารณาได้ดังนี้

(1) มาตรการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรการในการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญานั้น มีทรัพย์สินอยู่ 3 ประเภทด้วยกันที่ศาลจะริบได้ คือ¹⁴

ก. ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอ ตามมาตรา 32 ซึ่งบัญญัติว่า “ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้ตกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่”

ทรัพย์สินตามมาตรา 32 นี้ มีด้วยกันดังนี้ คือ

- (1) ทรัพย์สินที่ทำขึ้นเป็นความผิด เช่น การทำเงินตราปลอม การทำเอกสารปลอม เป็นต้น
- (2) ทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด เช่น การมีเงินตราปลอมไว้เพื่อใช้ การมียาเสพติดไว้ในครอบครอง เป็นต้น

¹⁴ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. กฎหมายอาญาหลักและปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547.

การทำหรือมีไว้ซึ่งทรัพย์สินที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นความผิดนี้เป็นความผิดในตัวเอง กฎหมายบังคับให้ศาลต้องริบทรัพย์สินดังกล่าวเสมอ จะไม่ริบไม่ได้ แม้ว่าจะมีทรัพย์สินบางอย่างที่อาจไม่ใช่ของจำเลยปะปนอยู่ ศาลก็ต้องริบ และถึงแม้ว่าจะไม่มีผู้ใดถูกลงโทษตามคำพิพากษาเลขก็ตาม ศาลก็ต้องริบ เนื่องจากมาตรานี้เป็นการริบตามสภาพของทรัพย์สินนั่นเอง

ข. ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบ เว้นแต่จะต้องเป็นของผู้อื่นที่ไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วย ตามมาตรา 34 ซึ่งบัญญัติว่า

“บรรดาทรัพย์สิน

(1) ซึ่งให้ได้มาตามความในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 167 มาตรา 201 หรือมาตรา 202 หรือ

(2) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด

ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด”

ตามมาตรานี้เป็นการริบทรัพย์สินโดยพิจารณาจากการใช้ประโยชน์จากตัวทรัพย์สินนั่นเอง ดังนั้น จึงมีข้อยกเว้นว่า ถ้าไปเอาทรัพย์สินของผู้อื่นที่ไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วยมาใช้ในการกระทำความผิดก็จะริบไม่ได้ เพราะความผิดมิได้อยู่ที่ตัวทรัพย์สิน แต่การรู้เห็นเป็นใจนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นผู้กระทำความผิดที่เกิดเหตุด้วย เพียงแต่การนิ่งเฉยเมื่อรู้ว่าผู้อื่นจะเอาทรัพย์สินของตนไปกระทำความผิดโดยไม่ห้ามก็ถือว่าเป็นการรู้เห็นเป็นใจแล้ว ตัวอย่างของทรัพย์สินที่ศาลมีอำนาจริบตามมาตรานี้ เช่น เงินที่เตรียมไว้ไว้ให้แก่ผู้รับจ้างฆ่าผู้อื่น เงินที่ใช้คิดสินบนเจ้าพนักงาน เป็นต้น

ค. ทรัพย์สินที่ศาลจะริบหรือ ไม่ก็ได้ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 33 ว่า

“ในการริบทรัพย์สินนอกศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้ด้วยคือ

(1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ

(2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด
เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการ
กระทำความผิด”

การริบทรัพย์ตามมาตรา นี้คือการริบทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการ
กระทำความผิด กรณีนี้ตัวทรัพย์สินมิใช่สิ่งที่มีผิดกฎหมายในตัวเอง แต่การลงโทษริบทรัพย์สินตาม
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (1) เป็นไปเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด เช่น รถยนต์ที่ได้ใช้เพื่อคอย
ช่วยเหลือพวกที่กำลังปล้น และบางกรณีการริบทรัพย์เป็นไปเพื่อตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิดนำ
ทรัพย์สินนั้นมากระทำความผิดได้อีก เช่น ใช้กุญแจมือในการลักทรัพย์ การริบทรัพย์ลักษณะนี้เป็นดุลย
พินิจของศาลว่าจะริบหรือไม่ แต่ก็มิบทกเว้นที่ศาลอาจจะไม่ริบหากเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นที่ไม่ได้รู้
เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดด้วย ส่วนการริบทรัพย์ตามมาตรา มาตรา 33 (2) นั้นเป็นการริบ
ทรัพย์สินที่ได้มาจากกระทำความผิด กรณีนี้การริบทรัพย์สินมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดโดยตรง
โดยไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดของตน และ
เป็นการตัดแรงจูงใจผู้กระทำความผิดไม่ให้ไปกระทำความผิดอีก เช่น ริบเงินที่ได้จากการขายยาเสพติด
เงินที่ได้มาจากการฉ้อโกงประชาชน การริบทรัพย์สินในลักษณะนี้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินดังกล่าวนั้น
หรือไม่ก็ได้ โดยมีบทกเว้นไว้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะไม่ริบหากเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็น
เป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วยเช่นเดียวกับมาตรา 33(1)

การให้อำนาจแก่ศาลที่จะใช้ดุลพินิจในการริบทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ตก
เป็นของรัฐตามมาตรา 33 ยังคงมีข้อจำกัดในการปฏิบัติคือ การที่จะริบทรัพย์ได้นั้นกฎหมายกำหนด
เงื่อนไขว่าจะต้องเป็นทรัพย์สินที่บุคคลได้มาโดยที่กฎหมายบัญญัติว่าการได้มาเป็นความผิด เพราะฉะนั้น
ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ก็ไม่ถือว่าการได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้นเป็นความผิด และไม่สามารถที่จะทำการ
ริบทรัพย์สินนั้นได้ ถ้าศาลต้องการที่จะมีคำสั่งริบทรัพย์สินของบุคคลใดก็จะต้องมีการฟ้องคดีอาญากับ
ผู้กระทำความผิดก่อน และศาลได้มีคำพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดโดยให้ลงโทษพร้อมกับการริบทรัพย์สิน
ด้วย นอกจากนี้แล้ว ข้อจำกัดที่สำคัญของมาตรการริบทรัพย์สินตามกฎหมายอาญานั้นคือ การริบทรัพย์
ตามมาตรา 33 นี้ ทรัพย์สินที่จะถูกริบให้ตกเป็นของรัฐนั้นจะต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพ ดังนั้น หาก
ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปแล้วก็ไม่อาจดำเนินการริบทรัพย์ตามนัย
ของมาตรา 33 นี้ได้

การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญานี้ เมื่อศาลมีคำสั่งริบแล้วให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 35

(1.1) การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ริบ¹⁵

มาตรา 35 วางหลักการไว้ว่าให้กรรมสิทธิ์ของทรัพย์สินที่ริบนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ทรัพย์สินที่เป็นตัวเงินนั้น กรรมสิทธิ์เปลี่ยนมาเป็นของแผ่นดินทันทีนับแต่เวลาที่ศาลพิพากษาให้ริบ ส่วนทรัพย์สินอย่างอื่นก็ตกเป็นของแผ่นดินเช่นเดียวกันแต่จะเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการต่อไปคือขายหรือจำหน่ายตามที่เห็นสมควร

การตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 35 นั้น แม้ผู้กระทำความผิดตายไปการบังคับคดีเพื่อที่จะริบเอาทรัพย์สินตามคำพิพากษาจะไม่หยุดไปด้วย ศาลยังคงมีอำนาจตามมาตรา 37 ที่จะดำเนินการได้โดยไม่ขัดต่อมาตรา 38

ข้อยกเว้นมาตรา 35 ให้อำนาจศาลดำเนินการกับทรัพย์สินที่ริบ 2 ประการ คือ

1. ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ เช่นธนบัตรปลอมก็ตีตราคำว่า “ธนบัตรปลอม” ในธนบัตรที่ริบนั้น
2. ทำลายทรัพย์สินนั้นเสีย เช่นรูปลามกอนาจาร ศาลอาจพิพากษาให้ทำลายเสียก็ได้

ในการใช้ดุลพินิจดังกล่าวสมควรที่จะเสนอถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการรักษาว่าจะใช้ทรัพย์สินนั้นเป็นประโยชน์ต่อทางราชการอย่างไรต่อไปหรือไม่เพราะทรัพย์สินบางอย่างอาจเป็นประโยชน์ เช่น เก็บไว้เป็นประวัติหรือตัวอย่างในการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดต่อไป¹⁶

(1.2) การขอคืนทรัพย์สินที่ถูกริบ ตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 37 สามารถสรุปได้คือ

- 1) ต้องเป็นกรณีที่ศาลริบตามมาตรา 33 และมาตรา 34 เท่านั้น หากเป็นการริบตาม มาตรา 32 แล้ว จะขอคืนไม่ได้

¹⁵ ประยูทธ ประชุมชน, “มาตรการริบทรัพย์สินองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทยภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544) หน้า 40-41.

¹⁶ พิพัฒน์ จักรวงกูร, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญามาตรา 1 (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ), หน้า 13

- 2) ต้องเป็นเจ้าของที่แท้จริง ทั้งนี้ ไม่ได้หมายความว่าเฉพาะเจ้าของที่แท้จริงขณะที่ความคิดเกิดขึ้นเท่านั้น แม้จะเป็นเจ้าของแท้จริงภายหลังการกระทำความผิดก็สามารถร้องได้ เพราะภายหลังจากการกระทำความผิดแล้ว ทรัพย์สินนั้นอาจโอนหรือตกไปเป็นของผู้อื่นได้ (คูฎีกาที่ 119/2506, 169/2506, 605/2510 ประชุมใหญ่)
- 3) ต้องมิได้เป็นผู้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด
- 4) ทรัพย์สินนั้นยังคงอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน คำว่า “เจ้าพนักงาน” ในที่นี้ หมายถึงเจ้าพนักงานรักษาของกลาง ไม่ใช่เจ้าพนักงานอื่น
- 5) ต้องขอคืนภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด

(2) มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ

ฟอกเงิน พ.ศ. 2542

หลักเกณฑ์ในการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินนั้นมีหลักการที่แตกต่างจากการริบทรัพย์สินตามหลักกฎหมายอาญา กล่าวคือ การริบทรัพย์สินตามกฎหมายฉบับนี้เป็นการริบทรัพย์สินทางแพ่ง ดังนั้น แม้จำเลยจะถูกยกฟ้องในคดีอาญา แต่หากปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดแล้วก็จะมีการดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกแก่แผ่นดิน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปิดโอกาสผู้กระทำความผิดมูลฐานของกฎหมายฟอกเงินจะมีได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดขอบเขตของทรัพย์สินที่อาจถูกริบได้ให้ครอบคลุมถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหมายถึง¹⁷

- ก. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำความผิดมูลฐาน
- ข. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตามข้อ ก. หรือ

¹⁷ วีรพงษ์ บุญโยภาส, สุพัตรา แผนวิจิต และจิรวุฒิลิปิพันธ์, รายงานสรุปผลวิจัยเรื่อง "การกำหนดความผิดฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำให้เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและการยึดอายัดและริบทรัพย์สิน," (สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด), หน้า 38

- ค. ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตามข้อ ก.หรือ ข. ทั้งนี้ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะมีการจำหน่าย จ่าย โอนหรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใดก็ตาม

(2.1) กระบวนการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงิน มีขั้นตอนดังนี้

ก. เมื่อมีหลักฐานอันชวนเชื่อว่าทรัพย์สินใดเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยในขั้นตอนนี้ กฎหมายให้โอกาสแก่ผู้ที่ยังอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเพื่อแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาโดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ¹⁸

ข. ขั้นตอนในการสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ศาลอาจใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานจากข้อเท็จจริง และเหตุผลจากคำร้องที่พนักงานอัยการเสนอต่อศาล รวมถึงพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือข้อเท็จจริงและเหตุผลของคำคัดค้านของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน รวมถึงพยานหลักฐานที่ผู้คัดค้านนำสืบ

เมื่อศาลไต่สวนคำร้องของอัยการแล้วเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและผู้ที่ยังอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงให้ศาลเห็นความเป็นเจ้าของอันแท้จริง และทรัพย์สินนั้น ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือไม่สามารถแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้รับโอนหรือรับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะแล้ว ศาลก็จะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน¹⁹

แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ให้มีการคืนทรัพย์สินได้แม้ศาลจะให้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินแล้วก็ตาม หากผู้ร้องพิสูจน์ได้ว่าตนไม่สามารถยื่นคำร้อง

¹⁸ มาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

¹⁹ มาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน แต่ถ้าในกรณีที่ไม่สามารถคืนทรัพย์สินได้ ก็ให้ชดใช้ราคาหรือค่าเสียหายแล้วแต่กรณี จึงถือได้ว่าเป็นมาตรการที่คุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของผู้ บริสุทธิ์²⁰

(2.2) การจัดการกับทรัพย์สินที่ถูกยึด อายัด หรือริบ

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใด จะมีมาตรการในการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สิน นั้น เพื่อมิให้เกิดความเสียหาย แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าการเก็บรักษานั้นอาจจะก่อให้เกิดภาระแก่ทาง ราชการหรือโดยสภาพของทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมต่อการเก็บรักษา เลขาธิการอาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสีย รับทรัพย์สินนั้นไปดูแลหรือใช้ประโยชน์โดยมีประกัน หรือหลักประกัน หรือให้นำทรัพย์สินนั้นขาย ทอดตลาดหรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการก็ได้ แต่หากตรวจพบภายหลังว่าทรัพย์สินที่ นำออกไปขายทอดตลาดหรือที่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการนั้นมีใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ กระทำความผิด ให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าเสื่อมสภาพให้แก่เจ้าของหรือผู้ ครอบครองตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่อาจคืนทรัพย์สินได้ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สิน นั้นตามราคาประเมินในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น โดยให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นได้รับดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือ ได้รับชดใช้ราคาตามอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารออมสินด้วย²¹

ในกรณีการริบทรัพย์สินนั้น กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ทรัพย์สินที่ถูกศาล สั่งให้ริบนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย

ถึงแม้ว่าการบัญญัติให้ความผิดฐานก่อการร้ายเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และ เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็น แนวทางที่ดีในการรับมือกับปัญหาของการก่อการร้ายของประเทศไทยก็ตาม แต่เนื่องจากบทบัญญัติ ของกฎหมายทั้งสองฉบับรวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องยังคงมีปัญหาและข้อบกพร่องซึ่งกลายเป็น

²⁰ มาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

²¹ มาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

อุปสรรคต่อการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพอยู่บ้างทั้งในประเด็นทางกฎหมายและในประเด็นของการปฏิบัติ ดังจะพอสรุปได้ดังนี้

4.4.1 ปัญหาในการติดตามร่องรอยทางการเงินขององค์กรก่อการร้าย

เมื่อพิจารณาถึงมาตรการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 แล้ว จึงได้พบปัญหาในการบังคับใช้บทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องดังกล่าว ดังต่อไปนี้

- (1) กลไกตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2548 สามารถใช้ได้กับการตรวจสอบจำนวนเงินและวันเวลาในการแลกเปลี่ยนเงินเท่านั้น ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงยอดเงินที่หมุนเวียนอยู่ในประเทศ แต่ไม่สามารถช่วยให้เจ้าหน้าที่ติดตามร่องรอยทางการเงินหลังจากที่ได้มีการนำเงินเข้า-ออกประเทศได้เลยว่าจะนำไปใช้ต่อในเรื่องใด หรือเปลี่ยนมือไปยังบุคคลหรือองค์กรใดบ้าง
- (2) กลไกตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2548 นั้น สามารถบังคับได้กับการเคลื่อนย้ายเงินสดหรือเงินตราอื่น ๆ ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมายเท่านั้น แต่ไม่รวมถึงการที่บุคคลชนหรือเคลื่อนย้ายสิ่งอื่นนอกเหนือจากเงินตรา หรือหลักทรัพย์ที่ระบุไว้ในมาตรา 8 ทวิแล้ว ดังนั้นจึงยังคงเป็นช่องว่างสำหรับการกระทำความผิดหากบุคคลนั้นได้ขนทรัพย์สินประเภทอื่นข้ามพรมแดนเพื่อวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนการก่อการร้ายได้อีก²²

4.4.2 ปัญหาในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับองค์กรก่อการร้าย

เมื่อได้พิจารณาเรื่องของมาตรการในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับองค์กรก่อการร้ายทั้งตามประมวลกฎหมายอาญาและตามพ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้วจึงได้พบปัญหาในการบังคับใช้บทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องดังกล่าว ดังต่อไปนี้

²² สรุปความจาก จีรวุฒิ ลิปิพันธ์, “มาตรการป้องกันและปราบปรามเงินนอกระบบ: ศึกษากรณีการใช้ โปยก๊วน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 140-148

(1) คำนิยามของคำว่า “ทรัพย์สิน” ที่จะตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายทั้งสองฉบับนั้น ยังไม่ครอบคลุมถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดขององค์กรก่อการร้ายได้ทุกประเภท

ทรัพย์สินที่จะถูกริบได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 นั้น ให้หมายถึงทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญานั้น ทรัพย์สินที่จะถูกริบได้นั้นต้องเป็นทรัพย์สินที่มีได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นอย่างอื่น ดังนั้น หากเป็นทรัพย์สินที่ใช้ มีไว้เพื่อใช้ หรือได้มาโดยได้กระทำความผิดฐานก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา แต่ทรัพย์สินดังกล่าวนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปเป็นอย่างอื่นแล้ว กฎหมายริบทรัพย์ย่อมจะใช้บังคับกับทรัพย์สินเช่นนั้นไม่ได้ จึงจำเป็นต้องใช้บทบัญญัติในเรื่องของการริบทรัพย์ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แทน

ในกรณีของทรัพย์สินที่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถทำการริบได้นั้น มีลักษณะที่ครอบคลุมถึง

- ก. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำความผิดมูลฐาน
- ข. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตามข้อ ก. หรือ
- ค. ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตามข้อ ก.หรือ ข. ทั้งนี้ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะมีการจำหน่าย จ่าย โอนหรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใดก็ตาม

ถึงแม้ว่ากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะบัญญัติถึงประเภทของทรัพย์สินที่ครอบคลุมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน และดอกผลของเงินหรือทรัพย์สิน รวมทั้ง ยังครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพของทรัพย์สินด้วยก็ตาม แต่จุดที่ยังเป็นช่องโหว่ของกฎหมายฉบับนี้คือ มิได้ครอบคลุมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดมูลฐาน เพราะในขณะนั้นนโยบายของประชาคมโลก รวมทั้งประเทศไทยนั้นมุ่งให้มีการป้องกันและการปราบปรามการก่อการร้าย ดังนั้น หากใช้คำนิยามตาม มาตรา 3 อย่างเดิม ย่อมทำให้มาตรการในการ

ป้องกันการก่อการร้ายไม่มีประสิทธิภาพเพียงพออย่างแน่นอน เนื่องจากรัฐไม่สามารถทำการริบทรัพย์สินที่จะนำไปใช้ในการกระทำความผิดในการก่อการร้ายได้ก่อนที่เหตุการณ์รุนแรงจะเกิดขึ้น แต่ต้องรอให้มีความผิดเกิดขึ้นเสียก่อนจึงจะทำการริบทรัพย์สินได้ ซึ่งจะสร้างความเสียหายให้แก่ประเทศมากกว่า

นอกจากนี้แล้ว ประเทศไทยกำลังอยู่ในขั้นตอนดำเนินการเพื่อให้สัตยาบันอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อการปราบปรามการให้เงินสนับสนุนแก่การก่อการร้าย จึงควรจะนำบทบัญญัติของอนุสัญญาดังกล่าวมาปรับปรุงกฎหมายภายในของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมาตรการ ยึดอายัด หรือริบทรัพย์สิน ตามอนุสัญญาฯ ได้ให้คำจำกัดความของคำว่ากองทุนเอาไว้ดังนี้²³

“กองทุน” หมายถึง สินทรัพย์ทุกชนิด ไม่ว่ามีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่าง สหหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ ซึ่งถือเอาได้ ตลอดจนเอกสารหรือหลักฐานแห่งสิทธิในรูปแบบใดๆ ซึ่งรวมถึงในรูปของอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัล ที่แสดงกรรมสิทธิ์หรือผลประโยชน์ในสินทรัพย์ดังกล่าว ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงเครดิตธนาคาร เช็คเดินทาง เช็คธนาคาร ตัวเงิน หุ้นส่วน หลักทรัพย์ ตัวแลกเปลี่ยนหนังสือเครดิต

และได้บัญญัติลักษณะของการกระทำความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเอาไว้ ดังนี้²⁴

“ผู้ใดโดยวิธีการใดๆ โดยตรงหรือโดยอ้อม โดยมีขอบด้วยกฎหมายและโดยเจตนา ได้จัดหรือรวบรวมกองทุนโดยมุ่งหมายว่าจะถูกใช้หรือโดยรู้ว่าจะต้องถูกใช้ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อที่จะกระทำการดังต่อไปนี้ ผู้นั้นกระทำความผิดตามความหมายของอนุสัญญาฉบับนี้

(ก) กระทำการใด ซึ่งเป็นความผิดภายในขอบเขตหรือที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาฉบับใดฉบับหนึ่งตามบัญชีในภาคผนวก หรือ

(ข) กระทำการอื่นใด โดยมีเจตนาที่จะทำให้เกิดการตายหรืออันตรายสาหัสแก่ประชาชนหรือแก่บุคคลอื่นใด ซึ่งไม่ได้ปฏิบัติเป็นปกติการเป็นปฏิปักษ์ในสถานการณ์สงคราม โดยวัตถุประสงค์ของการ

²³ ข้อ 1 แห่งอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อการปราบปรามการให้เงินสนับสนุนแก่การก่อการร้าย

²⁴ ข้อ 2 แห่งอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อการปราบปรามการให้เงินสนับสนุนแก่การก่อการร้าย

กระทำนั้นโดยลักษณะหรือโดยเนื้อหาเป็นการคุกคามต่อประชากรหรือเพื่อบังคับให้รัฐบาลหรือองค์การระหว่างประเทศกระทำหรือไม่กระทำอย่างไร”

จากการศึกษาพบว่า การให้คำจำกัดความของทรัพย์สินที่อาจถูกริบและการกำหนดลักษณะความผิดในการสนับสนุนการก่อการร้ายตามอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อการปราบปรามการให้เงินสนับสนุนแก่การก่อการร้ายจะมีความหมายที่กว้างกว่าคำนิยามที่บัญญัติอยู่ตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นประเทศไทยจึงควรพิจารณาคำนิยามของคำว่า “กองทุน” และลักษณะของการกระทำผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายตามข้อ 1 และข้อ 2 ของอนุสัญญาฉบับนี้มาขยายความประเภทของทรัพย์สินที่จะถูกยึดอายัด หรือริบตามประมวลกฎหมายอาญาและพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานจะได้มีอำนาจที่จะทำการริบทรัพย์สินที่จะใช้หรือถูกใช้ในการกระทำผิดฐานก่อการร้ายได้ ซึ่งจะช่วยขจัดช่องว่างของกฎหมายที่มีอยู่ในขณะนี้ให้หมดสิ้นไปและจะเป็นการส่งเสริมให้การทำงานของเจ้าพนักงานเป็นไปอย่างสะดวกมากขึ้นในด้านการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายในประเทศไทย

(2) ปัญหาในเรื่องการริบทรัพย์สินย้อนหลัง

เครื่องมือที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายคือการตัดช่องทางลำเลียงกองทุนที่จะใช้ในการก่อการร้ายมิให้ไปถึงมือขององค์กรก่อการร้าย ดังนั้นมาตรการในการยึดอายัด และริบทรัพย์สินได้อย่างเด็ดขาดจึงเป็นเครื่องมือที่รัฐจำเป็นต้องใช้ควบคู่กันไปด้วยกันเสมอ มิฉะนั้นจะไม่มีทางบรรลุวัตถุประสงค์ของการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้เลย แต่เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้วมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าการริบทรัพย์สินนั้นจะสามารถดำเนินการย้อนหลังไปริบทรัพย์สินซึ่งได้มาก่อนวันที่กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ได้หรือไม่ เพราะองค์กรก่อการร้ายบางองค์กรนั้นมีการดำเนินการจัดตั้งองค์กรมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว จึงได้มีการสั่งสมกองทุนในรูปแบบของเงินและทรัพย์สินเอาไว้ตลอด ซึ่งกองทุนนั้นก็จะมีการนำไปใช้เพื่อการก่อการร้ายต่อไปเรื่อยๆ จึงควรพิจารณาในเรื่องการริบทรัพย์สินทางแพ่งย้อนหลังไปถึงวันที่มีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้น แม้จะเป็นการกระทำความผิดก่อนวันที่กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ก็ตาม แต่ในเรื่องการริบ

ทรัพย์สินย้อนหลังนั้นควรจะกระทำเฉพาะกรณีการริบทรัพย์สินทางแพ่งเท่านั้น แต่การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาไม่สามารถทำได้เพราะจะขัดกับหลักของกฎหมายอาญาที่ว่า “บุคคลจักต้องรับโทษทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย”²⁵

(3) ปัญหาเรื่องการเริ่มคดีขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

ในมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตรวจสอบรายงานและข้อมูลการทำธุรกรรมแล้ว มีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด กฎหมายก็ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ ดังนั้น จึงต้องพิจารณาว่าการดำเนินการเพื่อริบทรัพย์สินทางแพ่งนั้นจำเป็นต้องเริ่มคดีโดยผ่านกระบวนการตรวจสอบรายงานและข้อมูลการทำธุรกรรมจากสถาบันทางการเงิน สำนักงานที่ดิน หรือผู้ประกอบการวิชาชีพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 13- มาตรา 16 ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทุกกรณีหรือไม่ เพราะหากมิได้มีการทำธุรกรรมแต่ปรากฏหลักฐานอันเป็นที่เชื่อได้ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จะทำการริบทรัพย์สินในทางแพ่งได้หรือไม่

4.4.3 ปัญหาในเรื่องการให้ความร่วมมือ

(1) ปัญหาในเรื่องการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในปัจจุบันการฟอกเงินเพื่อวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนการก่อการร้ายนั้น มีรูปแบบการฟอกเงินที่หลากหลายและมีการนำเอาเทคโนโลยีมาประกอบการกระทำความผิดมากขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการติดตามร่องรอยทางการเงินเป็นอย่างมาก และลักษณะการกระทำผิดนั้นเข้าลักษณะของการกระทำขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศจะต้องให้ความร่วมมือกันในการที่จะอุดช่องว่างของกฎหมายแต่ละประเทศ มิให้มีการใช้สถานที่ของประเทศใดซึ่งมีช่องว่างของกฎหมายอยู่มาก เป็นสถานที่ในการฟอกเงินเพื่อเตรียมการก่อการร้ายกับรัฐอื่น จาก

²⁵ มาตรา 2 ประมวลกฎหมายอาญา

การศึกษาพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของไทยนั้นพบว่าในมาตรา 6 ได้มีการบัญญัติไว้ถึงการกระทำความผิดฐานฟอกเงินในต่างประเทศ และถึงแม้ว่าจะมีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา พ.ศ. 2535 แต่ความชัดเจนของมาตรการในการจัดการกับลักษณะขององค์กรก่อการร้ายนั้น อาจจะไม่ครอบคลุมถึงลักษณะของการฟอกเงินเพื่อการสนับสนุนการก่อการร้ายที่มีการทำงานกันเป็นขบวนการข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ปัญหาเรื่องความร่วมมือของธนาคารและสถาบันการเงินอื่นๆ

ธนาคารและสถาบันการเงินต่างๆ นั้นถือเป็นองค์กรที่สำคัญต่อการดำเนินมาตรการตามกฎหมายฟอกเงิน เพราะเป็นองค์กรที่ผู้กระทำความผิดมักจะใช้เป็นช่องทางในการลำเลียงเงินทุนจากต่างประเทศเข้าในราชอาณาจักรหรือออกนอกราชอาณาจักร ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดให้สถาบันการเงิน ซึ่งหมายถึง²⁶

- ก. ธนาคารต่างๆ ที่ได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารแห่งประเทศไทยและตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
- ข. บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์และบริษัทหลักทรัพย์
- ค. บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรม
- ง. บริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัย
- จ. สหกรณ์ออมทรัพย์
- ฉ. นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สถาบันการเงินข้างต้นนี้มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยไปยังคณะกรรมการธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อตรวจสอบ แต่เนื่องจากมาตรการคุ้มครองสถาบันการเงินในการเปิดเผยข้อมูลนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ จึงทำให้สถาบันการเงินเหล่านี้ขาดความมั่นใจในการให้ความร่วมมือในการเปิดเผยข้อมูลของลูกค้า

²⁶ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

นอกจากนี้หน้าที่ที่ต้องรายงานธุรกรรมที่บุคคลนำเงินมาทำธุรกรรมต่อสถาบันทางการเงินเกินกว่า 2 ล้านบาทนั้น หรือธุรกรรมที่น่าสงสัยนั้น เป็นการกำหนดให้สถาบันการเงินต้องรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ซึ่งอาจจะถือว่าน้อยเกินไปสำหรับมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่ก่อการร้ายให้ได้ผลอย่างเด็ดขาด

จากการศึกษาในเรื่องของแนวทางของประเทศไทยในการดำเนินการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายแล้ว พบว่ามาตรการทางกฎหมายที่จะใช้ป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากยังคงมีช่องว่างของบทบัญญัติทางกฎหมายบางประการที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่มีอำนาจดำเนินการป้องกันหรือปราบปรามการก่อการร้ายได้อย่างเต็มที่และเมื่อประกอบกับปัญหาในเรื่องของการให้ความร่วมมือในระดับประเทศหรือแม้แต่จากสถาบันทางการเงินในประเทศก็ตามก็ทำให้เกิดอุปสรรคที่ประเทศไทยจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการกับผู้ก่อการร้ายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพดังที่มุ่งประสงค์